

Od Nakby do „Fazy Burzenia”: Zysk, Wywłaszczenie i Ekonomia Polityczna Gazy

Wywłaszczenie Palestyńczyków nie jest epizodyczną reakcją na szok bezpieczeństwa. To długoterminowy projekt kolonialny, kształtowany przez ideologię, architekturę administracyjną i zachęty ekonomiczne. Październik 2023 roku zapewnił taktyczną okazję — pretekst — do przyspieszenia tego projektu. Obecna retoryka i plany (mobilizacja osadników, organizacja partii Likud, oświadczenia ministerialne i propozycje amerykańskich inwestorów) najlepiej rozumieć jako operacyjne mapowanie wielowiekowych celów wywłaszczenia na współczesne bodźce kapitalistyczne. Jak zauważył Karol Marks w *Kapitale*, gdy potencjał zysku jest wystarczająco wysoki, kapitał staje się odważny — gotów nawet ryzykować prawo i moralność, by osiągnąć zyski. Obecny program w Gazie łączy masową przemoc z podręcznikiem rynkowym właśnie dlatego, że oczekiwane zwroty (nieruchomości na wybrzeżu, klastry technologiczne i gaz offshore) są ogromne.

Założenie Fundamentalne: Wywłaszczenie od Początku (1930–1948)

Plan wywłaszczenia Palestyńczyków nie jest późniejszym pomysłem; jest zakorzeniony w ideologicznych i politycznych fundamentach projektu kolonialnego. Współczesne wypowiedzi archiwalne kluczowych aktorów jasno określają zamierzoną logikę: oczyścić ziemię, zapobiec powrotom i przekazać własność populacji osadników. Nakba (katastroficzne wywłaszczenie z 1948 roku) była pierwszą masową operacjonalizacją tej logiki.

„Musimy wypędzić Arabów i zająć ich miejsce... jeśli musimy użyć siły... mamy siłę do dyspozycji. Przymusowy transfer [Palestyńczyków]... mógłby nam dać coś, czego nigdy nie mieliśmy.” - Dawid Ben-Gurion, 5 października 1937, list do syna

„Nie ma miejsca dla obu narodów... Ani jedna wieś, ani jedno plemię nie powinno pozostać. Arabowie będą musieli odejść, ale potrzebny jest odpowiedni moment, jak wojna.” - Josef Weitz, 20 grudnia 1940, Dyrektor Departamentu Ziemi Żydowskiego Funduszu Narodowego

„Musimy wymazać [palestyńskie wioski].” - Dawid Ben-Gurion, 1948, przemówienie publiczne podczas Nakby

Te historyczne oświadczenia — wyraźne wezwania do transferu, wykorzystania wojny jako „odpowiedniego momentu”, wymazania wiosek — ustanawiają przyczynowe źródło:

wywłaszczenie było *zamierzone* w czasie tworzenia państwa, a nie jedynie przypadkowe wobec wymogów wojennych.

2. Instytucjonalizacja: Okupacja, Osiedla i Architektura Prawna (1967–2000)

Po 1967 roku wywłaszczenie zostało zinstytucjonalizowane:

- Środki prawne i administracyjne ustanowiły przejmowanie ziemi, budowę osiedli i inżynierię demograficzną.
- Planowanie i infrastruktura — drogi, obwodnice, bloki osiedli — stopniowo czyniły suwerenność palestyńską i ciągłość terytorialną coraz mniej prawdopodobnymi.
- Kontrola nad zasobami — wodą, ziemią i energią — stała się narzędziem wykluczenia, nie tylko zarządzania.

Ta faza przekształciła ideologiczny zamiar w trwałe struktury: prawa, biurokrację i środowisko zbudowane, które faworyzowały trwałość osadników i ekstrakcję ekonomiczną.

Duszenie Ekonomiczne: Blokada Gazy i Odmowa Dostępu do Zasobów (2007–2023)

Blokada Gazy i surowe ograniczenia rozwoju miały podwójny efekt: przedstawiono je jako środki bezpieczeństwa, ale funkcjonalnie zamroziły gospodarkę Gazy i uniemożliwiły rozwój infrastruktury oraz zasobów (zwłaszcza Gaza Marine). Złoże gazu offshore odkryte w 2000 roku — szacowane na około 1 Tcf — było potencjalnym suwerennym aktywem dla Palestyńczyków; zamiast tego pozostawiono je niewykorzystane, czyniąc z niego ukrytą nagrodę.

To celowe niedorozwinięcie miało dwa przyczynowo istotne skutki dla późniejszych wydarzeń:

1. Utrzymywało populację w stanie ekonomicznej podatności, czyniąc przesiedlenie bardziej wykonalnym.
2. Zachowało zasób i wybrzeże jako niedostatecznie wykorzystane aktywa, atrakcyjne dla przyszłych inwestorów, gdy warunki polityczne na to pozwoliły.

Październik 2023: Okazja Taktyczna, Nie Początek

Październik 2023 roku dostarczył powszechnie widocznego pretekstu: kryzys bezpieczeństwa, który można było wykorzystać do usprawiedliwienia masowych działań militarnych, masowego przesiedlenia i niezwykłego zniszczenia. Kluczowym punktem przyczynowym jest to, że *plan uczynienia Gazy miejscem nienadającym się do życia był już dawno pomyślany*; to, co się zmieniło, to polityczna i operacyjna możliwość jego realizacji na dużą skalę.

Sekwencja jest przyczynowa i przewidywalna:

- Długotrwały zamiar i narzędzia instytucjonalne → strukturalna zdolność do podejmowania masowych operacji;
- Zdarzenie katalizujące (wojna) → polityczne wsparcie dla eskalacji;
- Masowe zniszczenie → warunki nienadające się do życia i przesiedlenia;
- Publiczne i prywatne planowanie przebudowy → faza monetyzacji.

Od Zniszczenia do Przebudowy: Oświadczenia Publiczne jako Dowód Zamiaru

Przejęcie od przemocy do merkantylizacji zostało otwarcie zasygnalizowane przez aktorów politycznych i wyobraźnię komercyjną. Te oświadczenia nie są marginalne; stanowią publiczną mapę motywu zysku na wywłaszczeniu.

Kluczowe publiczne wyrażenia obejmują:

- **Ulotka Likudu (październik 2024): „Przygotowanie do osiedlenia w Gazie ... Gaza jest nasza. Na zawsze!”** — hasło mobilizacyjne na poziomie partii, które łączy partię rządzącą z ekspansją osadników w Gazie.
- **Itamar Ben-Gvir (październik 2024): „Jesteśmy właścicielami ziemi”** — bezpośrednia retoryka własności, która legitymizuje transfer.
- **Bezalel Smotrich (17 września 2025):** Gaza to „skarb nieruchomości”, z negocjacjami dotyczącymi „jak podzielimy procenty ziemi”. To przedstawia burzenie jako prekursor podziału łupów.
- **Propozycje i oświadczenia amerykańskie (2024–2025):** Od komentarzy Jareda Kushnera o „bardzo cennej” linii brzegowej po publikowane pomysły na „międzynarodowy trust nieruchomościowy” oraz sugestię prezydenta Trumpa w lutym 2025 roku, że USA „przejmą kontrolę nad Gazą”, rozmowa obejmuje teraz międzynarodowy kapitał i sprywatyzowane trusty. Plany „inteligentnych miast” opartych na AI oraz gigafabryki w stylu Tesli dopełniają narrację inwestorów.

Te oświadczenia są istotne pod względem prawnym i przyczynowym: dokumentują zamiar, mapują beneficjentów i sprowadzają operację z improwizowanego aktu wojennego do świadomości zaplanowanej konwersji ekonomicznej.

Obserwacja Marksa i Zachowanie Kapitału

Kapitał ucieka od zamętu i konfliktów i jest z natury nieśmiały. To całkiem prawda, ale nie cała prawda. Kapitał ma przerażenie brakiem zysku lub bardzo małym zyskiem, tak jak natura ma przerażenie pustką. Z odpowiednim zyskiem kapitał staje się odważny. Dziesięć procent pewnego, i można go stosować wszędzie; dwadzieścia procent, staje się ożywiony; pięćdziesiąt procent, pozytywnie awanturniczy; przy stu procentach depta wszystkie ludzkie prawa pod swoimi stopami; przy trzystu procentach nie ma przestępstwa, którego by nie zaryzykował, nawet za cenę szubienicy. Jeśli zamęt i konflikt przynoszą zysk, będzie zachęcał do obu. Dowód: przemysł i handel niewolnikami. - Karol Marks, Kapitał, 1867

Obserwacja Marksa, cytowana powyżej, wyjaśnia, dlaczego należy oczekiwać takich projektów, gdy zysk jest ogromny. Kapitał jest wrażliwy na ryzyko: niskie zwroty generują ostrożność; wysokie zwroty generują śmiałość. Skala eskalacji Marksa — 10%, 20%, 50%, 100%, 300% — to metoda zrozumienia, jak rosnące oczekiwania zysku mogą niszczyć ograniczenia prawne i etyczne. Gdy inwestor może przewidzieć ogromne dochody z przebudowy wybrzeża, klastrów technologicznych i zmonopolizowanego wydobywania gazu, kalkulacja moralna się zmienia: zakazy prawne są reformułowane jako koszty transakcji do zarządzania, a nie jako absolutne bariery.

Zastosowane tutaj:

- Wybrzeże Gazy plus premia za „inteligentne miasto” plus strategiczne złożę gazu tworzą ogromny wektor zysku.
- Ten wektor dostarcza motywu aktorom politycznym, by przekształcić zniszczenie w okazję inwestycyjną.
- Tam, gdzie istnieje polityczna i prawna bezkarność, marksowska tendencja kapitału do „zachęcania do zamętu i konfliktu”, gdy jest to opłacalne, staje się praktycznym motorem polityki, a nie tylko analitycznym aforyzmem.

Mechanika Finansowa: Dlaczego Inwestorzy Byli Interesowani

Sprawa inwestorów omawiana publicznie precyzyjnie mapuje się na klasyczną kalkulację kapitału:

- **Premia za rzadkość:** Wybrzeże Morza Śródziemnego jest rzadkie w regionie — niedobór podnosi wartości za metr kwadratowy.
- **Wyceny klastrów technologicznych/AI:** Branding „inteligentnego miasta” i centrum technologicznego może wykładniczo zwiększyć wartości ziemi i przyciągnąć suwerennych oraz prywatnych finansistów.
- **Kotwica przemysłowa:** Gigafabryka lub zakład pojazdów elektrycznych/baterii tworzy popyt przemysłowy, łańcuchy dostaw i mnożniki ekonomiczne, dodatkowo zwiększając wartość aktywów.
- **Zwroty energetyczne:** Przychody z eksportu gazu i strategiczna przewaga na regionalnych rynkach energii dodają natychmiastowy strumień dochodów.

Te połączone zwroty mogą racjonalizować podejmowanie niezwykle ryzyk, w tym ryzyka prawnego, jeśli zapewniona jest polityczna przykrywka i finansowanie — dokładnie teren, o którym Marks ostrzegał.

Konsekwencje Prawne: Przestępstwa, Obowiązki i Współudział

Śledzenie łańcucha przyczynowego od historycznego zamiaru do obecnych planów daje zestaw zakazów prawnych i afirmatywnych obowiązków:

Zakazane Czyny i Przestępstwa Międzynarodowe

- **Przymusowy transfer** → zbrodnia wojenna i potencjalnie zbrodnia przeciwko ludzkości.
- **Transfer osadników / aneksja** → naruszenie Artykułu 49(6) Czwartej Konwencji Genewskiej i prawa zwyczajowego.
- **Grabież / eksploatacja zasobów** → zbrodnia wojenna i nielegalne przywłaszczenie.
- **Czyny lub zamiary ludobójcze** → na mocy Konwencji o Ludobójstwie i Statutu Rzymskiego; tymczasowe środki ICJ (styczeń 2024) uznały wiarygodne ryzyko ludobójstwa; późniejsze ustalenia COI i oceny NGO wyraźnie użyły tego terminu.

Obowiązki państw trzecich i współudział

- **Obowiązek zapobiegania** (Konwencja o Ludobójstwie): gdy państwo wie o poważnym ryzyku, musi podjąć środki, aby zapobiec ludobójstwu; brak działania lub wsparcie materialne niesie ryzyko współudziału.
- **Nieuznawanie i nieudzielanie pomocy** (wytyczne doradcze ICJ): państwa nie mogą uznawać ani wspierać nielegalnych sytuacji wynikających z poważnych naruszeń norm bezwzględnie obowiązujących.
- **Odpowiedzialność korporacyjna i finansowa**: finansiści i kontrahenci narażają się na poważne ryzyko reputacyjne, regulacyjne i potencjalnie prawne w ramach krajowych i międzynarodowych dla pomocy w naruszeniach.

Znaczenie dowodowe planów publicznych

- Publiczne przemówienia, ulotki, memoranda polityczne i dokumenty planistyczne przekształcają retoryczny zamiar w dowód dokumentalny — wysoce istotny w postępowaniach sądowych lub quasi-sądowych (ICC, ICJ, sądy krajowe).

Podsumowanie Przyczynowości: Jak Przeszłość Umożliwiła Teraźniejszość

1. **Zamiar (era Nakby)** stworzył ideologiczną i polityczną trajektorię dla wywłaszczenia.
2. **Instytucjonalizacja (po 1967 roku)** zbudowała aparat administracyjny i fizyczny, by uczynić wywłaszczenie trwałym.
3. **Duszenie ekonomiczne (blokada)** zachowało niewykorzystane aktywa (gaz, wybrzeże), jednocześnie osłabiając społeczeństwo.
4. **Wyzwalacz (październik 2023)** zapewnił publiczny pretekst i operacyjne wsparcie dla masowego zniszczenia.
5. **Publiczna merkantylizacja (2024–2025)** przekształciła konsekwencje w podręcznik dla inwestorów, dostosowując kapitał do wywłaszczenia.

Ten łańcuch przyczynowy pokazuje nie przypadkową okrucieństwo, ale celowy program polityczno-ekonomiczny.

Wniosek: Wybór Przed Społecznością Międzynarodową

Sprawa jest teraz jasna w trzech rejestrach:

- **Historyczny:** wywłaszczenie ma głębokie korzenie i było wielokrotnie artykułowane przez elity.
- **Polityczno-ekonomiczny:** dążenie do monetyzacji wybrzeża i gazu Gazy tworzy motyw do gwałtownego oczyszczania.
- **Prawny:** zaangażowane działania i plany są zabronione; państwa mają obowiązek zapobiegać, badać, karać i blokować współudział.

Wgląd Marksa, że kapitał będzie zachęcał do „zamętu i konfliktu”, gdy oczekuje niezwykle zysku, nie jest tu metaforyczny — to ostrzeżenie o zachętach. Tam, gdzie zwroty finansowe są ogromne, a egzekwowanie prawa słabe, rynki będą dążyć do wykorzystania przemocy. Środek jest prosty, choć politycznie trudny: egzekwować prawo międzynarodowe, blokować finansowanie i ubezpieczenia, które umożliwiłyby ten projekt, ścigać odpowiedzialność karną i podtrzymywać obowiązek Konwencji o Ludobójstwie w zakresie zapobiegania.

Odniesienia

- Ben-Gurion, Dawid. List do syna, 5 października 1937.
- Weitz, Josef. Dziennik, 20 grudnia 1940, Żydowski Fundusz Narodowy.
- Ben-Gurion, Dawid. Przemówienie podczas Nakby, 1948.
- Ulotka Partii Likud, „Przygotowanie do osiedlenia w Gazie”, październik 2024.
- Bezalel Smotrich, Minister Finansów, oświadczenie na konferencji nieruchomości w Tel Awiwie, 17 września 2025.
- Itamar Ben-Gvir, oświadczenie na konferencji „Osiedlić się w Gazie”, październik 2024.
- Daniella Weiss, uwagi grupy osadników Nahala, 2024–25.
- Donald Trump, konferencja prasowa z Netanjahu, 4 lutego 2025; wywiad dla Fox News, 10 lutego 2025.
- Jared Kushner, wydarzenie na Harvardzie, luty 2024; ponowne pojawienie się w mediach, luty 2025.
- Wspólne plany USA-Izraela, raport Washington Post, 31 sierpnia 2025; dokument administracji Trumpa, 1 września 2025.
- Konwencja o Zapobieganiu i Karaniu Zbrodni Ludobójstwa, 1948.
- Czwarta Konwencja Genewska, 1949.
- Karta Narodów Zjednoczonych, 1945.
- Statut Rzymski Międzynarodowego Trybunału Karnego, 1998.
- ICJ, Prawne Konsekwencje Budowy Muru na Okupowanym Terytorium Palestyńskim, Opinia Doradcza, 2004.
- ICJ, Stosowanie Konwencji o Ludobójstwie (Bośnia przeciwko Serbii), Wyrok, 2007.
- ICJ, Stosowanie Konwencji o Ludobójstwie (RPA przeciwko Izraelowi), Środki Tymczasowe, styczeń 2024.